

VVSG Standpunt uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel

Samenvatting standpunt:

In Vlaanderen bestaat al voor verschillende afvalstromen een zogenaamde uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Dit komt erop neer dat de producenten een operationele en/of financiële verantwoordelijkheid nemen voor hun producten eens ze afval geworden zijn. Europa voorziet in de herziening van de kaderrichtlijn afvalstoffen (KRA) de invoering van een verplichte en geharmoniseerde regeling voor een UPV textiel. VVSG is van mening dat dit niet beperkt mag blijven tot het behalen van inzamel- of recyclagedoelstellingen. Een producentenverantwoordelijkheid stimuleert ecodesign, bevordert hergebruik, garandeert een inzameling van alle afgedankte producten en streeft een zo hoogwaardig mogelijke recycling na. VVSG benadrukt de belangrijke rol van lokale besturen en sociale economie en pleit dan ook voor een verplichte samenwerking. Tot slot moet de UPV traceerbaarheid van de verschillende textielstromen mogelijk maken en dit met volledige transparantie naar alle stakeholders.

INHOUD

1. Situering	2
2. Visie UPV textiel	2
2.1. Algemeen doel van de UPV	2
2.2. Toepassingsgebied	2
2.3. Doelstellingen	2
2.4. Transparantie	4
2.5. Verplichtingen producenten	4
2.5.1. Kostendekking	4
2.5.2. Verplichte terugname	4
2.6. Rol lokale besturen	4
2.7. Rol sociale economie	5
2.8. Beheer van de UPV	5

1. Situering

Sinds 1 januari 2025 verplicht Europa de lidstaten een gescheiden inzameling van textiel te voorzien. Bijkomend bevat de herziening van de kaderrichtlijn afvalstoffen (KRA) de invoering van een verplichte en geharmoniseerde regeling voor een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) textiel. Via deze visienota wil VVSG haar standpunt meegeven rond de belangrijkste bouwstenen voor deze UPV.

2. Visie UPV textiel

2.1. Algemeen doel van de UPV

Voor VVSG is het belangrijkste doel van de UPV het verduurzamen van de textielketen en het verminderen van de milieu-impact afkomstig van deze productstroom. Dit is in hoofdzaak de reden waarom we een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid nodig hebben. De UPV moet voldoende incentives bevatten om structureel iets te veranderen aan de overproductie van textielproducten van lage kwaliteit.

Dit kan door volgende zaken in te bedden in de UPV:

- Ecodesign: het beheersorganisme en de producenten nemen de nodige initiatieven inzake preventie en eco-design, bijvoorbeeld:
 - Het uitwerken van een charter waarin producenten zich engageren om individueel te investeren in de ontwikkeling van textiel recycleerbaar volgens de principes van een gesloten kringloop (vezel-tot-vezel). In het charter wordt voorzien dat de producenten aan het beheersorganisme rapporteren over de uitgevoerde acties. Het beheersorganisme bezorgt hierover een samenvattend rapport aan de stakeholders.
 - Het streven dat tegen 20xx een bepaald percentage van het door de producenten op de markt gebrachte textiel voldoet aan specifieke eco-design richtlijnen opgenomen in de UPV
- Recycled content: een verplicht percentage gerecycleerde vezels in nieuwe kledij
- Tariefdifferentiatie van de milieubijdrage in functie van duurzaamheid, rekening houdend met volume en productontwerp

2.2. Toepassingsgebied

Het is belangrijk dat de UPV geldt voor alle textiel dat op de markt komt dat onder het toepassingsgebied valt (kledij, schoeisel, huishoudtextiel). De producenten zijn dus ook verantwoordelijk voor het textiel dat naar hergebruik gaat en het textiel dat nog in het restafval zit. Het gaat dus niet over professioneel textiel (vb. veiligheidskledij) of tapijten.

2.3. Doelstellingen

Naast het verminderen van de milieu-impact van textiel, moet de UPV ook de kwalitatieve inzameling en verwerking van textielafval blijven garanderen. Daarom moet de UPV volgende doelstellingen bevatten:

- Een preventiedoelstelling

- Een inzameldoelstelling
- Een hergebruiksdoelstelling
- Een recyclagedoelstelling
- Een doelstelling voor vermindering van textiel in restafval

VVSG stelt vast dat vandaag accurate en gedetailleerde data van de afgedankte textielstromen ontbreekt wat het moeilijk maakt doelstellingen te bepalen. VVSG is daarom voorstander om via een monitoringsjaar de doelen ambitieus en realistisch vast te leggen.

Een preventiedoelstelling is voor VVSG onmisbaar in een UPV textiel. Dit kan o.a. door een vermindering na te streven van het op de markt gebrachte fast fashion textiel met korte levensduur. Hierbij aansluitend kan een ecodesign-doelstelling verplichten dat een bepaald percentage van het op de markt gebrachte textiel moet voldoen aan specifieke ecodesign richtlijnen opgenomen in de UPV.

Het is voor VVSG belangrijk om het huidige systeem van inzameling te behouden en te versterken. Vlaanderen kent momenteel een selectieve inzameling van 60%. Dit kan volgens VVSG hoger en ambitieuzer. Hierbij is het belangrijk dat het lokaal bestuur haar zorgplicht behoudt, dat de sociale economie betrokken blijft via voorbehouden opdrachten en dat ook verkooppunten verplicht worden afgedankt textiel terug te nemen.

Wat de hergebruiksdoelstelling betreft stellen we voor om naast een algemene ook een onderscheid te maken in de locatie van dat hergebruik: lokaal (België), in Europa, wereldwijd. Het lokale hergebruik moet gerealiseerd worden via samenwerking met de sociale economie. De (voorbehouden) opdrachten van lokale besturen dragen hieraan bij. De algemene hergebruikdoelstelling is dus onder te verdelen in:

- Een lokale hergebruiksdoelstelling binnen België
- Een Europese hergebruiksdoelstelling binnen de Europese Unie
- Een algemene hergebruiksdoelstelling wereldwijd
- Voorbeeld: 40% hergebruik waarvan 20% Europees en 10% lokaal (sociale economie)

In combinatie met die doelstellingen is het belangrijk dat de UPV ook bewustwording blijft creëren bij de consument en hergebruik stimuleert via een bredere communicatiestrategie.

VVSG is voorstander om de recyclagedoelstelling onder te verdelen per materiaalstroom om cherry-picking te voorkomen. Er moet dus ook een specifieke doelstelling komen voor vezel-tot-vezel recyclage. Dit zal, samen met een recycled content verplichting, de nodige stimulansen bieden om te investeren in hoogwaardige recyclage.

Tot slot hamert VVSG erop dat de UPV ook de actie moet overnemen van het Lokaal Materialenplan waarbij we het textiel in het restafval willen verminderen. Dit betekent dat de UPV de financiële verantwoordelijkheid draagt voor de sorteeranalyses. Voor deze doelstelling is overigens geen monitoringsjaar nodig aangezien de hoeveelheden gekend

zijn dankzij voorbije sorteeranalyses. Via communicatiecampagnes gefinancierd door de UPV kan deze doelstelling al van bij de start van de UPV nagestreefd worden.

2.4. Transparantie

De traceerbaarheid van de verschillende textielstromen moet veel aandacht krijgen in de UPV opdat bovenstaande doelstellingen effectief impact hebben. VVSG benadrukt het belang van een duidelijke visie rond dataverzameling in de UPV, wat de vooruitgang in de doelstellingen controleerbaar maakt en dit met volledige transparantie naar alle stakeholders.

2.5. Verplichtingen producenten

2.5.1. Kostendekking

Het is belangrijk dat producenten verantwoordelijk zijn voor alle kosten van inzameling, sortering en verwerking. De eventuele opbrengsten die naar het beheersorganisme vloeien, mogen niet leiden tot excessieve opbouw van reserves. Die opbrengst moeten doorstromen naar vb. een innovatiefonds om de beperkte recyclagecapaciteit te ontwikkelen en verbeteren.

2.5.2. Verplichte terugname

VVSG pleit voor verplichte terugname bij verkooppunten van textiel indien het verkoopoppervlak groter is dan een bepaald aantal m². Dit is noodzakelijk om de drempels voor consumenten zo laag mogelijk te houden. Bij producenten-verantwoordelijkheden waar dit niet verplicht is stelt VVSG vast dat zelfs bij een hoge vergoeding weinig eindverkopers deelnemen. Het is wel belangrijk duidelijk te definiëren welke verkooppunten onder deze verplichte terugname vallen. VVSG pleit ervoor het oppervlaktecriterium doordacht vast te leggen en te bepalen hoe de terugname-verplichting kan gelden voor online verkooppunten.

De verplichte terugname mag geen afbreuk doen aan de belangrijke rol van de sociale economie in de UPV. Een verplichte samenwerking kan dit garanderen.

2.6. Rol lokale besturen

VVSG pleit voor een verplichte samenwerking met lokale besturen. Het lokaal bestuur behoudt de zorgplicht over huishoudelijke afvalstoffen. Bij de uitvoering van die zorgplicht is het belangrijk dat de inzamelmethodes van het Lokaal Materialenplan worden gerespecteerd.

Een contract tussen het beheersorganisme en het lokaal bestuur legt de vergoeding (per inwoner, per ton, per stuk) vast die de totale kost van het lokaal bestuur dekt. Een consequentie van de UPV textiel is dat eventuele opbrengsten doorstromen naar de

producenten. Dit mag uiteraard niet leiden tot excessieve opbouw van reserves. In dat geval gaan de overschotten naar een fonds voor recyclage ontwikkelingen.

2.7. Rol sociale economie

Voor VVSG is het belangrijk dat de sociale economie een rol krijgt in de UPV. De sociale economie is nodig om de inzamel- en hergebruiksdoelstellingen te behalen. Die cruciale rol moet volgens VVSG dan ook expliciet in de UPV worden vastgelegd.

2.8. Beheer van de UPV

VVSG is voorstander van een sterke betrokkenheid van stakeholders bij de werking van beheersorganismen. Dit kan onder andere via een adviserend orgaan bestaande uit de meest relevante stakeholders. Het beheersorganisme rapporteert transparant over de vooruitgang in de doelstellingen aan dit adviesorgaan en deelt daarbij ook alle relevante data.